

Antón Costas

La fórmula holandesa

Què és el més important que ha passat a Espanya els últims anys? Per mi, la ruptura del bipartidisme imperfecte que ha governat la vida política espanyola durant les darreres tres dècades i mitja. Aquell bipartidisme va ser vigent a tots els nivells de govern, tant el nacional com l'autonòmic i el local.

Aquesta fallida feia anys que s'apreciava a les enquestes d'opinió. Concretament des del 2010, quan va sorgir el malestar social amb les polítiques econòmiques d'austeritat. Com que la factura de la crisi del deute repercutia sobre la població més dèbil, les retallades de despeses socials i l'augment d'impostos van provocar un fort i ampli sentiment d'injustícia i d'indignació amb les polítiques que aplicaven els partits tradicionals.

Quan van arribar les primeres eleccions posteriors a aquelles polítiques, els votants van traslladar aquest sentiment d'injustícia a la vida política donant suport als nous partits i trencant el bipartidisme. Primer van ser les eleccions europees; després, les municipals i les autonòmiques. I, amb tota probabilitat, passarà el mateix a les eleccions catalanes del 27 de setembre i a les generals de la tardor que ve.

Aquesta ruptura del bipartidisme polític és equivalent al que passa quan es liberalitza un mercat de béns o serveis. Penseu, per exemple, en el que va passar amb la liberalització de les telecomunicacions. Entren al mercat nous proveïdors aprofitant les preferències insatisfetes de molts consumidors. Al cap d'un temps, l'estructura del mercat acostuma a quedar formada pels dos antics duopolistes, però amb una quota menor, i dos de nous que s'han consolidat amb una quota relativament alta. Probablement això és el que passarà també al mercat polític espanyol.

Quins són els beneficis i els riscos d'aquesta obertura del mercat polític?

Els beneficis polítics ja es comencen a veure. La ruptura del bipartidisme ha permès al sistema electoral recollir millor les preferències dels votants. Probablement els processos decisionals faran que les polítiques també responguin millor a aque-

tes preferències. Si és així, veurem una millora de la democràcia i de la qualitat de les polítiques públiques.

Hi ha altres beneficis del nou sistema multipartidista. Us heu fixat que d'ençà que el malestar social ha trobat veu política han desaparegut les manifestacions i concentracions dels carrers?

Però també hi ha riscos. Vénen de la por que les coalicions de partits que a partir d'ara seran necessàries per formar majories acabin provocant inestabilitat de govern, perjudiquin la seguretat jurídica i desequilibrin els comptes públics.

La por del desequilibri financer té fona-

ments racionals. En la mesura que les negociacions per formar una coalició facin que els pressupostos públics sumin les propostes dels diferents grups sense límit de despesa, el dèficit dels comptes públics i l'endeutament estan assegurats. Tot i que cal no passar per alt que de desequilibris d'aquests n'hi ha hagut també amb governs de majoria absoluta.

Com es poden conciliar els beneficis d'una democràcia millor a l'hora de recollir les preferències dels ciutadans amb els riscos de la inestabilitat política i del desequilibri dels comptes públics que les coalicions de partits podrien implicar? Hi ha dues possibles solucions.

La primera és modificar la llei electoral per exigir un mínim relativament elevat de vots per obtenir regidors i diputats. I donar una prima d'escons a la llista més votada. O també introduir el mecanisme d'una segona volta. Aquestes fórmules funcionen a molts països de llarga tradició democràtica. El problema és que, en el nostre cas, amb aquesta fórmula es tornaria a retallar la capacitat del sistema electoral per recollir les preferències socials.

La segona solució és la fórmula holandesa. Des de les acaballes de la Segona Guerra Mundial, Holanda ha estat el país europeu amb més partits polítics. Això els ha obligat a desenvolupar una cultura de coalició i consens. Però, alhora, han creat una sèrie de mecanismes i institucions independents de control pressupostari que obliguen els partits que formen coalició a respectar l'equilibri financer.

Espanya acaba de crear una institució d'aquesta mena. És l'Autoritat Independent de Responsabilitat Fiscal. Va ser una de les condicions que van introduir les autoritats europees i l'FMI al paquet de mesures per avalar el rescat bancari. Tot just ha començat, però és encoratjador que funcioni. Té la responsabilitat d'avaluar les projeccions pressupostàries dels governs -central, autonòmic i local- i forçar-los, mitjançant el diàleg institucional i la informació pública, a mantenir l'estabilitat financera. Institucions com aquestes poden aconseguir conciliar una democràcia millor amb la governabilitat i el compliment de l'estabilitat pressupostària.

El temps dirà quina de les dues fórmules s'acaba imposant a Espanya.●

Sergi Pàmies

Un antropòleg gens innocent

La inclusió de Manuel Delgado a la llista de la CUP connecta amb un hàbit electoral que no és insòlit. A l'Argentina en diuen *farandulització*. Posar tothom dins del mateix sac, però, seria injust. No és igual sumar-se a un projecte polític amb la idea de ser elegit (com els actors Toni Cantó o Juanjo Puigcorbè, l'esportista Theresa Zabell o el poeta Luis García Montero) que oferir-se com a escut testimonial (Llach, Guardiola). A l'Argentina, el mandat de Menem va inaugurar una moda que es manté i que ha abduït exfutbolistes, dirigents de clubs, models, actors, pilots i fins i tot una exboxadora. ¿Quins són els límits de la faràndula? A Catalunya potser seria més just parlar de professionals reconeguts d'altres sectors (allunyats de la faràndula) que decideixen comprometre's amb unes sigles.

En la pràctica, són operacions d'estratègia propagandística i mediàtica, l'equivalent dels compromisos públics de quan el país es dividia entre cantautors (Sabina, Víctor Manuel, Serrat, Ana Belén) partidaris de l'esquerra i vedets (Norma Duval) o cantants de

Si li preguntes l'hora, trobarà la manera de qüestionar el sentit de les agulles del rellotge

música aparentment lleugera (Bertín Osborne) compromesos amb la dreta. Però tornem a Delgado. D'ençà que va anunciar la seva inclusió a la llista, ha hagut de matisar que no és militant (conscient) d'IC, que no sap quin lloc ocuparà ni qui l'ha nomenat i que, si pogués, votaria dues candidatures. No és cap excentricitat. Delgado sempre ha estat així. Si li preguntes l'hora, trobarà la manera de qüestionar els fusos horaris i el sentit de les agulles del rellotge. La seva vigorèxica musculatura dialèctica s'ha forjat en el dubte retràctil i en una escola de pensament que ha convertit les reunions, les assemblees i les manifestacions en una forma de respiració intel·lectual.

Com a prescriptor d'idees, Delgado és subversiu per contrast i per voluntat. Ho saben els seus alumnes i els que l'han escoltat en programes de Júlia Otero, Gemma Nierga (on participava en la secció *Pensar por pensar*, que acostumava a derivar en espirals argumentals extenuants i/o exasperants) o ara amb Xavi Bundó. I ho saben els que el veien fer de fiscal al programa *Tribunal popular*, com a membre d'un *rat pack* de luxe: Fernández Deu, Nart, Foz i, com a dibuixant de sala, el gran Ferreres. Delgado era capaç de dir "l'esperit sant és una entitat feminoide" amb la seriositat amb què hauria signat un decret de nacionalització sandinista. A més d'aquesta imatge d'incordi comunista despistat, també és un cinèfil insòlit, d'un eclecticisme popular que profana l'ortodòxia *fil-motequera* (una passió que es va apreciar en la seva etapa al programa *Camaleó*). Per qui hagi tingut la sort de seguir-lo al llarg de les dècades i s'hagi pres la molèstia de llegir-lo, que Delgado se sumi a la llista electoral de la CUP és un acte de coherència. Sempre que estiguem disposats a discutir, sense límits de temps, què entenem per coherència, és clar.●

Laura Freixas

Àvia, què és el 27-S?

Àvia, àvia, què és això de les "eleccions plebiscitàries" que diuen que has convocat?

-Mira, Caputxeta. Ja saps que jo volia celebrar un plebiscit, però el Llop, que és molt dolent, m'ho va prohibir. Aleshores jo, que sóc molt llest, he tingut la idea de convocar-lo disfressat d'eleccions.

-I quina diferència hi ha?

-La diferència, noieta, és que un plebiscit et donarà el dret a decidir que el Llop et nega.

-A decidir sobre les retallades, la sanitat, l'avortament, l'ecologia, la violència masclista, la política d'immigració, la gestió del Govern...?

-No, no, això avui no toca. Avui toca decidir sobre una sola cosa: la independència. I quan siguem independents (i mani jo), ja decidirem (si ens queda temps, entre

pactes, disputes, llistes, manifestacions, declaracions, abraçades, desmentiments, estilogràfiques històriques, ambaixades...) sobre... Què és això que dius que havíem de decidir? Sigui com sigui, no et preocupis, nena, que quan siguem independents, el que calgui decidir ho decidirem només els catalans.

-Amb quin criteri? Que els catalans, només perquè ho som, compartim interessos? Els obrers amb els empresaris? De què em sona això? Sindicat vertical... unitat de destí en el que és universal... Però, en fi, si tots els partits estan d'acord a votar només sobre la independència...

-Sí, nena. En fi, n'hi ha que pretenen decidir sobre altres temes, però és que són mals catalans: xarnegos, cosmopolites. Per sort, gairebé tots són a Barcelona i el seu cinturó industrial. Per això Jo L'Astut

he elegit una data en ple pont de la Mercè. He, he!

-Però, àvia, ara que ho penso, un plebiscit té regles diferents de les de les eleccions: es requereix majoria de vots, i, a més a més, qualificada; per exemple, per canviar l'Estatut serien dos terços...

-Em subestimes, nena. Com que Catalunya sóc jo, davant meu i per mi he decidit que el 27-S serà un plebiscit per al que em convé, i per al que no, seran unes eleccions en què n'hi ha prou amb la majoria d'escons, encara que no tinguem ni la meitat dels vots. No et dic que sóc L'Astut? Però no continuem perdent el temps en discussions, nena: vine a dormir, que jo et protegiré del Llop.

-Àvia, àvia, per què tens aquesta senyera tan gran?

-Per tapar-me milloooooo...●